

FOCUS

Pensioenfonds KLM Cabinepersoneel

ALLES OVER DE NAP

TIPS VOOR EEN WELOVERWOGEN BESLUIT

PENSIOEN IN 2015

DE BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN OP EEN RIJ

NIEUWE SPELREGELS VOOR PENSIOENFONDSEN

PENSIOENFONDSEN WORDEN TOEKOMSTBESTENDIGER GEMAAKT

COLLEGA'S MET PIT

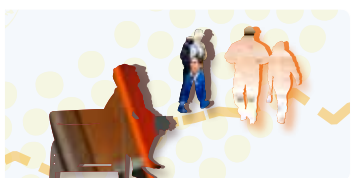
MAKEN KORTE METTEN MET PENSIOENGERUCHTEN

NETTO
AANVULLEND
PENSIOEN

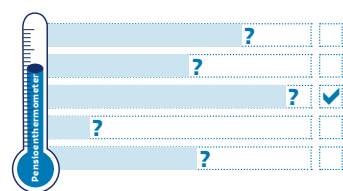

DEZE KEER IN FOCUS

04 NETTO AANVULLENDE
PENSIOENREGELINGWELKE KEUZE PAST BIJ
UW PERSOONLIJKE SITUATIE?10 BELEGGINGEN VAN HET FONDS
TERUGBLIKKEN ÉN VOORUITKIJKEN
MET IMKE HOLLANDER13 UNIFORM PENSIOENOVERZICHT
UW JAARLIJKE PENSIOENOVERZICHT IN 201514 FINANCIËLE POSITIE
WAT HOUDT DE BELEIDSDEKKINGSGRAAD IN?15 PENSIOEN IN 2015
DE BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN OP EEN RIJ16 NIEUWE SPELREGELS VOOR
PENSIOENFONDSEN
PENSIOENFONDSEN WORDEN
TOEKOMSTBESTENDIGER GEMAAKT18 COLLEGA'S MET PIT
CHARLOTTE VLUGGEN, TESSA GROENEVELD
EN PIA RIJPMAN HELPEN COLLEGA'S VERDER
MET PENSIOEN23 SAMEN OPBOUWEN TOT DE
WEGEN ZICH SCHEIDEN
PENSIOEN BIJ SCHEIDING26 DURF TE VRAGEN
PENSIOENSPECIALISTEN STAAN VOOR U KLAAR

BESTUUR PENSIOENFONDS KLM-CABINEPERSONEEL

Leden Daan Nijssen, Paulette van den Berk, Stefan Geerlings, Pieter Vanagt, Eugène van Halder, Paul Jansen, Arend de Jong (vicevoorzitter), Miriam Kartman, Eltjo Kok (voorzitter), Rob Koster (vicevoorzitter), Terence Tilgenkamp. Plaatsvervangende leden Annette Groeneveld, Kees Porskamp. E-mailadres bestuur@klmcabinefonds.nl

WEET WAT ER LEEFT: CHECK
DE PENSIOENTHERMOMETER!

Bent u ook nieuwsgierig naar de mening van collega's over onderwerpen die alle cabinedeelnemers aangaan? Zoals de wijzigingen in de NAP? Houd dan de Pensioenthermometer op de website van het pensioenfonds in de gaten. De Pensioenthermometer peilt regelmatig hoe deelnemers over bepaalde pensioentema's denken. Deze week peilt de Pensioenthermometer hoe collega's denken over het hebben van een pensioengat. Wilt u zelf een onderwerp aandragen voor de Pensioenthermometer? Stuur dan een e-mail naar communicatie@blueskygroup.nl. ●

PENSIOEN IN ZICHT

Op dinsdag 16 juni 2015 organiseert het pensioenfonds een Pensioen Inzicht bijeenkomst (PIZ). Van 10.30 uur tot 15.00 uur worden deelnemers die bijna met pensioen gaan geïnformeerd over de keuzemogelijkheden en veranderingen rondom pensioenering. Gaat u bijna met pensioen en wilt u deze dag bijwonen? Meld u dan aan via het aanmeldformulier op de website.

www.klmcabinefonds.nl/aanmelding-pensioen-in-zicht ●

ALTIJD UP TO DATE ZIJN?
DAT KAN!

Juist wanneer er veranderingen plaatsvinden, wilt u op de hoogte zijn van het laatste nieuws en de ontwikkelingen rondom uw pensioen(fonds). Dat kan via NWSflits, de digitale nieuwsbrief van het pensioenfonds of via Facebook.

U kunt zich via www.klmcabinefonds.nl aanmelden voor NWSflits. Al ruim 3.000 collega's zijn abonnee van deze digitale nieuwsbrief.

Ontvangt u liever updates van uw pensioenfonds via Facebook? Like dan de fanpagina van het pensioenfonds. Als u lid wordt van de besloten groep Cabine Pensioenplein op Facebook kunt u bovendien pensioenvragen stellen aan het webcare team en met collega's praten over verschillende pensioentopics zoals de NAP. ●

facebook.com/klmcabinefonds
facebook.com/groups/cabine.pensioenplein

16/17/18 SEPTEMBER
SAVE THE DATE: CABINE
PENSIOENPLEIN 2015

In 2014 was er veel belangstelling voor het jaarlijkse deelnemersevent Cabine Pensioenplein. Ook dit jaar verwachten we veel belangstelling voor Cabine Pensioenplein. Daarom worden in 2015 drie sessies georganiseerd op de volgende data:

- Woensdag 16 september
- Donderdag 17 september
- Vrijdag 18 september

Zet alvast één van bovenstaande data in uw agenda en wees op tijd met het aanvragen van een vrije dag om het event bij te kunnen wonen. Houd ook de website en de Facebookpagina van het pensioenfonds in de gaten voor updates over Cabine Pensioenplein 2015. ●

INDEXATIEBESLUIT 2015

De pensioenaanspraken van actieve deelnemers zijn per 1 januari 2015 niet verhoogd, omdat er per 1 januari 2015 geen algemene loonronde bij KLM is geweest. Uit de zogenaamde Toeslagreserve kon wel 0,11% (inhaal)indexatie worden verleend.

Voor gepensioneerden geldt dat de pensioenuitkeringen worden geïndexeerd met de prijsindex. Op basis van de hoogte van de reële dekkingsgraad over de periode juni-november 2014 zijn de pensioenuitkeringen per 1 januari 2015 met 0,68% verhoogd (volledige indexatie zou 0,7% zijn geweest).

Bent u onder pensioenreglement 1998 of 1977 met pensioen gegaan? Dan zijn uw pensioenaanspraken per 1 januari 2015 niet verhoogd. ●

Better safe than sorry

Onlangs werd ik gevraagd om een bijdrage te leveren aan een radioprogramma. De vraag was hoe je het beste kunt beleggen als de rente zo laag is als vandaag de dag. Sinds het begin van de jaren tachtig, dus al ruim 30 jaar, is sprake geweest van een trendmatige rentedaling.

Op mijn eerste hypotheek in 1980 betaalde ik 11,3% rente. Vandaag nog maar 4%. Die rentedaling is een prachtige steun in de rug geweest. Voor de economische groei, voor de effectenmarkten en zeker voor het rendement op obligaties. De kapitaalmarktrente is nu historisch laag. Maar de rendementen op de beleggingen van pensioenfondsden zijn goed te noemen. Gemiddeld over de afgelopen 10 jaar bedroeg het rendement van uw pensioenfonds 7,4%. Vorig jaar zelfs 17%. De lage rente op spaargeld is voor de beleggingen van pensioenfondsden geen probleem.

Wij houden het liefst helemaal geen geld aan bij banken. Een particulier heeft een garantie tot € 100.000, maar voor professionele beleggers is er geen garantie. Wij proberen altijd vol belegd te zijn. Ons geld zit dan in effecten die op onze naam staan. Nu de rente zo laag is, is de vraag natuurlijk of de komende dertig jaar er heel anders uit gaan zien. Wat dat betreft ben ik voor de eerstkomende jaren optimistisch. We zien de economische groei heel langzaam herstellen. De rente is laag en de inflatie is laag. Dit zijn traditioneel drie ingrediënten voor goede beurzen, voor stijgende aandelenkoersen en stijgende prijzen van vastgoed.

Aan de kant van de verplichtingen hebben pensioenfondsden wél last van de lage kapitaalmarktrente, omdat we onze verplichtingen contant moeten maken tegen deze rente. De rente op staatsobligaties wordt beschouwd als het risicovrije rendement. Om voldoende zekerheid te bieden, moeten we doen alsof we de komende dertig jaar niet meer verdienen dan de huidige rente op staatsobligaties. Je kunt je afvragen of dat wel realistisch is.

De spanning tussen enerzijds hoge beleggingsrendementen en anderzijds een hele lage rekenrente is op die manier te groot. En te grote spanning is meestal niet heel lang houdbaar. De lage kapitaalmarktrente is dus niet geheel zonder problemen. Maar een snelle stijging van de kapitaalmarktrentes, zeker als die een reactie is op een snel oplopende inflatie, is zo mogelijk nog erger. Als je jezelf stevig hebt ingedekt tegen een verdere rentedaling, heb je daar juist last van als de rente gaat stijgen. Als je een overstroming verwacht, leg je zandzakken voor de deur. Maar als je huis vervolgens in brand vliegt, liggen ze behoorlijk in de weg als je er snel uit wilt.

Om die reden zijn de staatsobligaties waarin het fonds belegt voor een belangrijk deel zogenaamde Inflation Linked Bonds. Als de inflatie stijgt, neemt de waarde van die obligaties navenant toe. In de afgelopen periode met lage inflatie had je daar niet zoveel aan. Maar better safe than sorry. ●

Sinds 1 januari 2015 is deelname aan de Netto Aanvullende Pensioenregeling (NAP) vrijwillig. Dit komt door wijzigingen in de pensioenwetgeving. In Cabine Pensioenplein (besloten Facebook groep) en aan de telefoon worden veel vragen gesteld. Is het gunstig om de NAP af te kopen, te laten staan of deelname aan de NAP juist voort te zetten? Welke keuze u ook maakt, belangrijk is dat u dat weloverwogen doet en rekening houdt met uw persoonlijke situatie.

ALLES OVER DE NAP

Waarom de NAP?

De NAP werd in 2006 geïntroduceerd toen de pensioenleeftijd verhoogd werd van 56 naar 60 jaar. De NAP is oorspronkelijk bedoeld om extra pensioen op te bouwen om toch vóór de normpensioenleeftijd van 60 jaar met pensioen te kunnen gaan.

Door de versobering van de pensioenopbouw werken steeds meer collega's door tot de normpensioenleeftijd of tekenen bij om ook na hun 60e door te kunnen vliegen voor een goed pensioen. Ook hebben deelnemers steeds meer de behoefte om extra pensioen bij te sparen via hun pensioenfonds. De NAP kan als 'extra pensioenpotje' een uitkomst bieden voor deelnemers die graag via hun pensioenfonds extra pensioen willen opbouwen.

Keuzes rondom de NAP

Doordat deelname aan de NAP sinds 1 januari 2015 vrijwillig is, hebt u de volgende keuzes:

Voortzetten

- Uw deelname aan de NAP voortzetten. U neemt automatisch deel aan de NAP. Ook deelnemers die nieuw in dienst komen, zijn nog steeds automatisch deelnemer. Als u niets doet, blijft u dus extra pensioen opbouwen via uw pensioenfonds. Op de website van het pensioenfonds leest u in het dossier 'Alles over NAP' meer over de voorwaarden die op dit moment gelden.

Beëindigen

- U kunt stoppen met betalen van premie voor de NAP (beëindiging van uw deelname). U bouwt dan geen extra NAP meer op, maar de opgebouwde NAP-aanspraken laat u wel bij het pensioenfonds staan. Deze aanspraken worden voorwaardelijk geïndexeerd. Op het moment dat u met pensioen gaat mag u kiezen of u uw NAP-aanspraken tijdelijk (tot uw AOW-leeftijd) of levenslang uitbetaald wilt krijgen. Het bedrag op uw pensioendatum in één keer laten uitkeren is op dat moment ook nog een optie.

Als u ervoor kiest de deelname te beëindigen, kunt u eenmalig opnieuw gaan deelnemen aan de NAP.

Afkopen

- Uw deelname aan de NAP beëindigen en de NAP direct in één keer laten uitkeren. Dit noemen wij afkopen. Afkopen kan op twee momenten per jaar: per 1 januari en per 1 juli van elk jaar.

Uw keuze doorgeven

Wilt u uw deelname beëindigen en uw NAP aanspraken bij het pensioenfonds laten staan dan moet u dit schriftelijk melden aan het pensioenfonds. Stuur uw ondertekende brief naar Postbus 123, 1180 AC Amstelveen. Wilt u uw deelname beëindigen en de NAP ook direct afkopen? Dan kunt u dit doorgeven via het formulier 'Aanvraagformulier afkoop NAP'. U kunt het formulier downloaden via www.klmcabinefonds.nl/formulieren. Stuur het ingevulde en ondertekende formulier op naar Antwoordnummer 668 1180 WB Amstelveen.

NAP bij overlijden

Bij veel deelnemers leeft de vraag waarom het opgebouwde bedrag in de NAP aan het pensioenfonds komt te vervallen bij overlijden. Dit komt omdat de NAP geen overlijdensrisicoverzekering en ook geen partnerpensioen kent. De NAP kan gezien worden als een potje waarin u extra pensioen opbouwt bovenop het pensioen dat u al opbouwt in de basispensioenregeling. Om de premie laag te houden is er destijds door de arbeidsvoorwaardelijke partijen gekozen om geen overlijdensrisicoverzekering in deze regeling op te nemen. Op die manier kan naast het basispensioen extra pensioen worden gespaard tegen zo laag mogelijke kosten.

Een overlijdensrisicoverzekering is wel opgenomen in de basispensioenregeling. Dat betekent dat de basispensioenregeling wel de mogelijkheid kent om uw partner te verzekeren tegen het risico van uw overlijden. Namelijk het facultatief partnerpensioen en het Anw-hiaatpensioen. Dit zijn vrijwillige verzekeringen op risicobasis.

DE AFKOOPWAARDE VAN UW NAP

In februari ontvingen deelnemers aan de NAP-regeling hun fiscale jaaropgave van de NAP. Deze opgave is bedoeld voor het doen van belastingaangifte en is wat anders dan de NAP afkoopwaarde.

De afkoopwaarde van uw NAP kunt u vinden in MijnKLMPensioen.

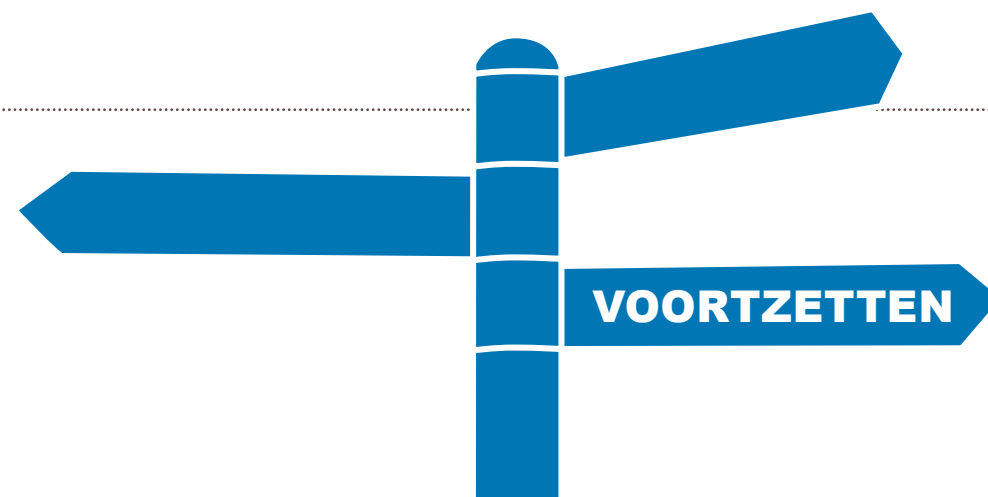
Het afkoopbedrag is persoonlijk en hangt onder andere af van uw premie-inleg en uw leeftijd op de afkoopdatum.

Er worden twee afkoopwaarden getoond:

1. De afkoopwaarde van uw NAP als u besluit uw NAP af te kopen bij pensionering.
2. Uw actuele afkoopwaarde; het bedrag dat u krijgt als u besluit uw NAP per het eerstvolgende afkoopmoment af te kopen.

Hebt u geen wachtwoord meer voor MijnKLMPensioen? Vraag dan een nieuw wachtwoord aan door op het inlogschermp op 'wachtwoord vergeten' te klikken. Als u eerder een e-mailadres hebt doorgegeven aan het pensioenfonds ontvangt u een nieuw wachtwoord op dit e-mailadres. Is er geen e-mailadres bekend? Dan ontvangt u het nieuwe wachtwoord per post thuis.

WAAROM DE NAP?

- Een aanvullend inkomen bovenop uw basispensioen, via uw eigen pensioenfonds.
- Zelf bepalen hoe u de NAP uitgekeerd krijgt. Tijdelijk (als overbrugging tot uw AOW-leeftijd) of levenslang. Het bedrag op uw pensioendatum in één keer laten uitkeren is ook een optie.
- De NAP wordt (voorwaardelijk) geïndexeerd.
- De NAP wordt netto uitgekeerd, u betaalt er geen belasting meer over.
- Vragen? Direct in contact met de afdeling Pensioenservice, het aanspreekpunt voor al uw vragen over de basispensioenregeling.

ALLES OVER DE NAP

WIJZIGING VAN DE IN- EN AFKOOPFACTOREN NAP

Van de premie die u betaalt voor de NAP koopt het pensioenfonds direct een levenslang ouderdomspensioen in vanaf uw 60^e jaar. Per leeftijd stelt het bestuur jaarlijks/periodiek de zogenaamde 'inkooptarieven' voor de NAP vast. De hoogte van de inkooptarieven is onder andere afhankelijk van leeftijd, de levensverwachting, de rekenrente en de premie die nodig is voor het herstel van de financiële positie van het fonds. Door het vrijwillige karakter van NAP-regeling per 1 januari 2015 en de mogelijkheid tot afkoop van de NAP, heeft de Belastingdienst bepaald dat de in- en afkoopfactoren voor de NAP-regeling moeten worden aangepast. Dit betekent:

- dat de afkoopfactoren voor het tot 1 januari 2015 opgebouwde NAP vanaf 1 januari 2015 moeten worden verlaagd.
- de inkoopfactoren voor de inkoop van NAP-aanspraken vanaf 1 januari 2015 worden verhoogd.
- de afkoopfactoren voor opgebouwd NAP vanaf 1 januari 2005 worden verhoogd.

De verlaging van de afkoopfactoren voor de NAP opgebouwd tot 1 januari 2015 heeft tot gevolg dat de afkoopwaarde die u ontvangt bij afkoop lager zal zijn. Wanneer u jonger bent dan 50 jaar is de afname van de

NAP-waarde circa 2%. Bent u ouder dan loopt de afname terug naar 0%. Koopt u af op de pensioendatum dan wordt de waarde niet verlaagd.

De verhoging van de inkoopfactoren voor de NAP vanaf 1 januari 2015 heeft tot gevolg dat minder NAP-aanspraken van de premie worden ingekocht. Wanneer u jonger bent dan 50 jaar is de afname van de inkoop circa 2%. Bent u ouder dan loopt de afname terug naar 0%.

De verhoging van de afkoopfactoren voor de NAP opgebouwd vanaf 2015 heeft tot gevolg dat de afkoopwaarde die u ontvangt bij afkoop hoger zal zijn. Wanneer u jonger bent dan 50 jaar is de verhoging van de NAP-waarde circa 2%. Bent u ouder dan loopt de verhoging terug naar 0%.

De NAP-premie vanaf 1 januari 2015 die ingehouden wordt van uw nettoloon blijft onveranderd. De actuele NAP in- en afkooptarieven vindt u in de bijlage van het NAP-reglement op de website. De nieuwe factoren zijn al in de pensioenplanner verwerkt. Los van de wijziging van de in- en afkoopfactoren geldt dat bij een (forse) afname van het aantal deelnemers aan de NAP-regeling de uitvoering van de NAP-regeling duurder wordt.

KEUZESTRESS? TIPS VOOR EEN WELOVERWOGEN NAP-KEUZE

Het maken van een weloverwogen besluit is belangrijk. De volgende stappen kunnen u daarbij helpen.

1. Log u in op MijnKLMPensioen voor inzicht in uw persoonlijke pensioensituatie. In MijnKLMPensioen ziet u ook uw afkoopwaarde van de NAP.
2. Verdiep u vervolgens in uw persoonlijke pensioensituatie door antwoord te geven op de volgende vragen:
 - Hoe ziet mijn inkomen eruit als ik met pensioen ga?
 - Wat denk ik later nodig te hebben?
 - Heb ik extra pensioen nodig om de periode tussen mijn pensioendatum en mijn AOW-datum te overbruggen?
 - Heb ik extra pensioen nodig om op dezelfde manier te kunnen leven als ik nu doe? Zo ja, kan de NAP daarin voorzien?

Door deze vragen te beantwoorden krijgt u een beeld van uw persoonlijke pensioensituatie en kunt u zelf de inschatting maken wat voor u het beste is.

Liever even wachten met een besluit over de NAP?

Veel deelnemers wachten de nieuwe NAP voorwaarden af voordat ze een definitief besluit nemen. In het arbeidsvoorwaardelijk overleg spreken KLM en de bonden over deze nieuwe voorwaarden. U hoeft ook niet direct een besluit te nemen over de NAP. Er zijn de komende jaren telkens twee momenten waarop u kunt beslissen over wat u gaat doen met uw NAP: 1 januari en 1 juli van elk jaar. Uw keus moet dan wel twee maanden van tevoren zijn doorgegeven aan het pensioenfonds.

Nast de hoogte van de afkoopwaarde, zijn deze nieuwe voorwaarden voor veel deelnemers belangrijk om hun keuze op te baseren (uitslag pensioenthermometer op www.klmcabinefonds.nl). De verwachting is dat later dit jaar meer bekend is over de uitkomst van de gesprekken van het arbeidsvoorwaardelijk overleg.

VOORTZETTEN

Q.

A.

NAP

Kijk voor meer vragen en antwoorden in het webdossier 'Alles over de NAP' of bekijk de vragen die collega's stellen in de besloten groep Cabine Pensioenplein.

- www.klmcabinefonds.nl/alles-over-de-nap
- [facebook.com/groups/cabine.pensioenplein](https://www.facebook.com/groups/cabine.pensioenplein)

In het webdossier 'Alles over de NAP' vindt u de meest gestelde vragen over de NAP. Houd dit dossier in de gaten, de Q&A's worden continue aangevuld met vragen die het pensioenfonds via verschillende kanalen ontvangt. Het dossier 'Alles over de NAP' vindt u op klmcabinefonds.nl/alles-over-de-nap.

Staat uw vraag er niet tussen? Stel deze dan via de besloten groep Cabine Pensioenplein: www.facebook.com/groups/cabine.pensioenplein of bel (020) 426 62 30.

Hieronder lichten we de drie meest gestelde vragen uit:

Q: Ik ben na 1 januari 2015 nieuw in dienst gekomen en toen was de NAP al vrijwillig. Ben ik nu deelnemer aan de NAP of niet?

A: Hoewel deelname aan de NAP per 1 januari 2015 vrijwillig is, zijn collega's die op of na 1 januari 2015 in dienst zijn gekomen nog steeds automatisch deelnemer aan de NAP.

Q: Moet ik belasting betalen over het bedrag dat ik ontvang als ik mijn NAP afkoop?

A: Omdat de premie voor de NAP op uw netto loon is ingehouden, is het bedrag dat u na afkoop ontvangt ook een netto bedrag. Er wordt dus geen loonbelasting meer ingehouden. De afkoopwaarde is na de afkoop 'gewoon' vermogen en dat moet u opgeven in Box 3. Als u na afkoop van de NAP in box 3 boven de € 21.000,- uitkomt (vrijstelling voor Box 3) dan moet u over het bedrag boven deze grens 1,2% vermogensrendementsheffing betalen.

Q: Wanneer kan ik mijn deelname beëindigen?

A: Binnen de bestaande NAP voorwaarden kunt u uw deelname aan de NAP op twee momenten beëindigen: per 1 januari en per 1 juli van elk jaar. Dit moet u dan wel twee maanden voor de afkoopdatum schriftelijk aan het pensioenfonds doorgeven. Beëindiging van uw deelname per 1 juli 2015 moet dus uiterlijk 30 april 2015 bij het pensioenfonds bekend zijn.

Voor afkoop van de NAP-aanspraken per 1 januari 2015 is een uitzondering gemaakt, omdat rekening is gehouden met de overgang naar de vrijwillige NAP. Deelnemers die per 1 januari 2015 willen afkopen, kunnen dit tot 30 april 2015 aan het pensioenfonds doorgeven.

WAT GAAT U DOEN MET DE NAP?

Veel collega's wisselen onderling van gedachten over de NAP en zijn benieuwd naar elkaars overwegingen bij hun besluit over de NAP. We vroegen drie collega's wat zij van plan zijn te doen met de NAP.

Doenja Racz (50 jaar, purser)

'De NAP is voor mij niet een pensioenpot, maar een van de spaarpotjes die ik later wel eens nodig zou kunnen hebben. Ik ben een alleenstaande moeder van twee tieners en de NAP zou ik bijvoorbeeld voor hun studie kunnen gebruiken. Tegelijkertijd leef ik ook in het hier en nu en niemand garandeert mij dat ik de pensioenleeftijd haal. Als ik kom te overlijden, komt het opgebouwde bedrag te vervallen aan het pensioenfonds en niet aan mijn kinderen. Als alleenstaande moeder weegt dit punt voor mij zwaar mee in mijn besluit over de NAP. Over een eventuele overlijdensrisicodekking in de NAP wordt nu mogelijk gesproken in het arbeidsvoorwaardelijke overleg. Ik wacht daarom de nieuwe NAP voorwaarden af voordat ik een besluit neem. Ik neig er naar om voorlopig mijn deelname aan de NAP niet te beëindigen. Reden daarvoor is dat de NAP bij het pensioenfonds laten staan mij meer oplevert dan wanneer ik hetzelfde geld op een bankrekening zet. Afhankelijk van wat de toekomst mij gaat brengen, kan ik altijd nog besluiten om mijn NAP af te kopen. Daarom vind ik het fijn dat je twee keer per jaar de mogelijkheid hebt om af te kopen; het is gelukkig niet nu of nooit.'

Niels Punselie (31 jaar, eenbander)

'Ik vind de NAP een mooie regeling, maar ik heb er moeite mee dat mijn vrouw en kinderen er niks aan hebben als ik kom te overlijden. Ik denk er daarom aan om mijn aanspraken af te kopen en er een stukje hypotheek mee af te betalen. Maar wat ik uiteindelijk ga beslissen hangt af van de afkoopwaarde van mijn aanspraken. Het afkopen van de NAP hoeft niet voor iedereen een goede of gunstige keuze te zijn. Ik baseer zelf mijn besluit op alle informatie die het pensioenfonds beschikbaar stelt via de website. Ik raad collega's aan dit ook te doen en alle voor- en nadelen voor zichzelf op een rijtje te zetten. Kijk goed naar je eigen situatie en weeg factoren als je leeftijd en het wel of niet hebben van kinderen mee in je besluit. Maar praat er ook over met collega's. Zo zet je elkaar aan het denken, kun je tips uitwisselen en hoor je veel verschillende invalshoeken die je kunt meenemen in je uiteindelijke besluit. Ik vind het daarom heel fijn dat we in de Facebook groep Cabine Pensioenplein met elkaar kunnen praten over een onderwerp dat leeft en waar iedereen mee bezig is.'

Anouk Peters (29 jaar, eenbander bij KLC)

'Ik heb me als PIT-er (Pensioen Informatie Team) natuurlijk verdiept in de NAP en de huidige NAP voorwaarden. Daarnaast heb ik in de Facebook groep Cabine Pensioenplein de gesprekken over de NAP gevolgd, om zo verschillende punten van collega's en het webcare team mee te kunnen nemen in mijn besluit over de NAP. Zelf heb ik besloten om door te gaan met de NAP. In de eerste plaats omdat ik nog niet zo veel heb opgebouwd. Het afkopen van mijn NAP is voor mij daarom niet zo interessant. In plaats daarvan wil ik mijn NAP vooral door laten groeien tot een mooi bedrag waar ik later wat aan heb. Ik vind het ook een fijn idee dat ik nu al aan het sparen ben voor een extra aanvulling op mijn pensioen. Dat de premie maandelijks automatisch wordt afgeschreven is alleen maar handig. Ik ben zelf namelijk niet echt een ster in sparen en als ik zelf voor een aanvullend pensioen zou moeten zorgen weet ik niet of ik daar heel consequent in zou zijn. Met de NAP heb ik toch een goede stok achter de deur om door te blijven sparen voor iets extra's op mijn oude dag.'

Meer informatie?

- Ga naar het webdossier 'Alles over de NAP' voor informatie over de regeling, de huidige voorwaarden en Q&A's over de NAP.
- Word lid van Cabine Pensioenplein en stel uw vragen aan het webcare team. ●

TERUGBLIK 2014 **ÉN** VOORUITBLIK 2015

U draagt maandelijks pensioenpremie af aan het pensioenfonds. Uw pensioenfonds heeft als taak ervoor te zorgen dat de premies voldoende aangroeien, zodat u later van een goed pensioen kunt genieten. Ook is het streven om voldoende geld in kas te hebben om jaarlijks uw pensioen(aanspraken) te verhogen met de inflatie (indexatie). Daarom belegt uw pensioenfonds. Imke Hollander, Hoofd Investment Strategy bij Blue Sky Group, blikt terug op het afgelopen beleggingsjaar en benoemt de speerpunten voor het komende jaar.

2014 was een goed beleggingsjaar

Imke: '2014 was een goed beleggingsjaar voor het KLM-Cabinefonds. Met een rendement van ruim 17% heeft dit fonds veel beter gepresteerd dan de verwachting was. De beleggingscategorieën vastrentende waarde en aandelen behaalden in 2014 elk een rendement van meer dan 10%. Op vastgoed (inclusief beursgenoteerd vastgoed) werd zelfs een rendement van meer dan 20% behaald.

Bij beleggen horen risico's

Het fonds belegt 45% van zijn beleggingsportefeuille in aandelen. Dat is relatief veel ten opzichte van de totale beleggingen. Aandelen zijn risicovoller dan bijvoorbeeld beleggingen in vastrentende waarden (obligaties), maar aandelen leveren ook meer rendement op. Dit fonds is een behoorlijk jong fonds, er zijn in verhouding weinig pensioengerechtigden. Hierdoor kan het pensioenfonds zich meer risico permitteren en heeft daardoor een hoger verwacht rendement op de beleggingsportefeuille. De aandelenportefeuille is onderverdeeld in de 'ontwikkelde' wereld en in opkomende markten als China, Rusland, Brazilië en India. Ook belegt het fonds een klein deel van de aandelenportefeuille in frontiermarkten. Frontiermarkten zijn de volgende generatie opkomende

markten zoals Kenia en Qatar. In opkomende markten en frontiermarkten wordt op de lange termijn de meeste groei verwacht. Dit maakt deze categorieën extra interessant voor een jong fonds, dat pas op lange termijn zijn verplichtingen hoeft uit te keren.

én rendement...

In de beleggingscategorie vastrentende waarden wordt per definitie minder risico gelopen. In deze categorie zitten onder andere min of meer risico-loze langetermijnsobligaties die zijn uitgegeven door Europese overheden, maar bijvoorbeeld ook door Amerika en Australië. In 2014 zijn ook Nederlandse woninghypotheken aan de vastrentendewaardenportefeuille toegevoegd. Deze zijn - vergelijkbaar met de Nederlandse staatsobligaties - bijzonder risicoloos en leveren bovendien een relatief hoog rendement op.

De beleggingscategorie vastgoed had in 2014 de wind nog altijd volop in de rug en profiteerde optimaal van de lage rentes. Dit gold met name voor vastgoedaandelen. Met een rendement van bijna 10% op privaat en zelfs meer dan 20% op publiek vastgoed was de vastgoedportefeuille de best presterende portefeuille van het pensioenfonds. ►

'2014 was een goed beleggingsjaar voor het KLM-Cabinefonds. Met een rendement van ruim 17% heeft dit fonds veel beter gepresteerd dan de verwachting was.'

Imke Hollander, Hoofd Investment Strategy bij Blue Sky Group

Aan de andere kant van de balans

Hoewel er in 2014 goed verdiend is op de beleggingen heeft de lage rente aan de verplichtingenkant minder positief uitpakkt. Door de lagere rente zijn de verplichtingen sterk in waarde gestegen. Dit heeft een negatieve invloed op de financiële positie van het pensioenfonds.

Dynamisch beleggingsbeleid

In de tweede helft van 2015 ligt de focus op het formuleren van een nieuw en mogelijk meer dynamisch beleggingsbeleid dat past binnen de nieuwe werkelijkheid. De verwachting is dat er geen hele grote strategische wijzigingen in het nieuwe beleid plaatsvinden; de economische verwachtingen zijn namelijk nog steeds hetzelfde. Wel wordt gewerkt naar een nieuw beleggingsbeleid met voldoende ruimte en flexibiliteit om in te kunnen spelen op veranderingen in de toekomst. Met de nieuwe wetgeving kan ook meer naar de lange termijn gekeken worden. Het fonds moet zich nu bij beleidsbeslissingen baseren op de beleidsdekkingsgraad, wat een gemiddelde is over de laatste 12 maanden. Daardoor ben je als fonds iets minder afhankelijk van de waan van de dag en hoeft je niet overal bovenop te springen. ●

Het ESG-beleid van het pensioenfonds (het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen) is erop gericht om op de langere termijn een beter ondernemingsklimaat te creëren. Maar ook om als integraal onderdeel van het risicobeheer bij te dragen aan een efficiënte spreiding van het pensioenfondskapitaal. Het pensioenfonds heeft een ESG werkgroep opgericht van waaruit gewerkt wordt aan de integratie van de ESG-beleid in het beleggingsbeleid. Ook is met andere pensioenfondsen gesproken hoe de implementatie van het ESG-beleid het beste aangepakt kan worden.

In 2014 zijn een paar grote implementatiestappen gezet. Een daarvan was de registratie van UNPRI (United Nations Principles for Responsible Investment).

Ook de centralisatie van het stembeleid (als aandeelhouders) was onderdeel van de implementatie van het ESG-beleid. Het nieuwe stembeleid maakt dat externe managers die voor het pensioenfonds beleggen volgens de UNPRI richtlijnen moeten stemmen.

Omdat het pensioenfonds zich in 2014 gecommitteerd heeft aan UNPRI, wordt in 2015 de eerste rapportage over 2014 opgeleverd aan de UNPRI. Momenteel wordt gewerkt aan de laatste ESG- implementatiestappen en deze hebben met name betrekking op de communicatie met de deelnemer over ESG. De verwachting is dat in de tweede helft van 2015 voor deelnemers transparanter wordt gemaakt welk ESG-beleid het fonds voert. Hierover wordt in de volgende focus uitgebreid verslag gedaan.

UW JAARLIJKSE PENSIOEN OVERZICHT IN 2015

Door wettelijke wijzigingen is de pensioenregeling voor KLM-Cabinepersoneel per 1 januari 2015 aangepast. Om de aanpassingen in de regeling goed in het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) te verwerken, valt het UPO dit jaar op 30 september 2015 bij alle actieve deelnemers op de mat. Gepensioneerden ontvangen dit jaar in juni hun jaarlijkse Pensioenoverzicht.

Ontvangt u uw UPO liever alleen digitaal? Geef dit dan voor 21 augustus 2015 door via MijnKLMPensioen. Als u hebt doorgegeven dat u het UPO alleen nog digitaal wilt ontvangen, ontvangt u een e-mail zodra uw UPO klaar staat in MijnKLMPensioen.

Ook dit jaar beantwoordt het pensioenfonds vragen over het UPO en andere pensioenvragen op locatie. De pensioen informatiestand op het BMC is dit jaar geopend van 20 tot en met 30 oktober 2015 van 06.00 uur tot 14.00 uur. ●

UPO-VRAGEN? KOM NAAR DE PENSIOENSTAND OP HET BMC

- VAN 20 TOT EN MET 30 OKTOBER 2015
- VAN 06.00 UUR TOT 14.00 UUR

FINANCIËLE POSITIE VAN HET FONDS

Vanaf 1 januari 2015: de beleidsdekkingsgraad

Vanaf 1 januari 2015 gelden nieuwe financiële spelregels voor pensioenfondsen. Pensioenfondsen moeten van de overheid hogere buffers aanhouden om meer zekerheid in te bouwen. Deze nieuwe regels houden ook een nieuwe dekkingsgraad in. De zogenaamde beleidsdekkingsgraad.

Deze dekkingsgraad speelt een belangrijke rol bij het doorvoeren van beleidsbeslissingen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste 12 maandelijkse nominale dekkingsgraden. De beleidsdekkingsgraad is daardoor stabielere dan de maandelijkse dekkingsgraad die een weergave is van de financiële positie aan het eind van elke maand.

Dekkingsgraad per eind maart 2015

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds bedraagt per eind maart 2015 117,1% (gemiddelde van april 2014 tot en met maart 2015).

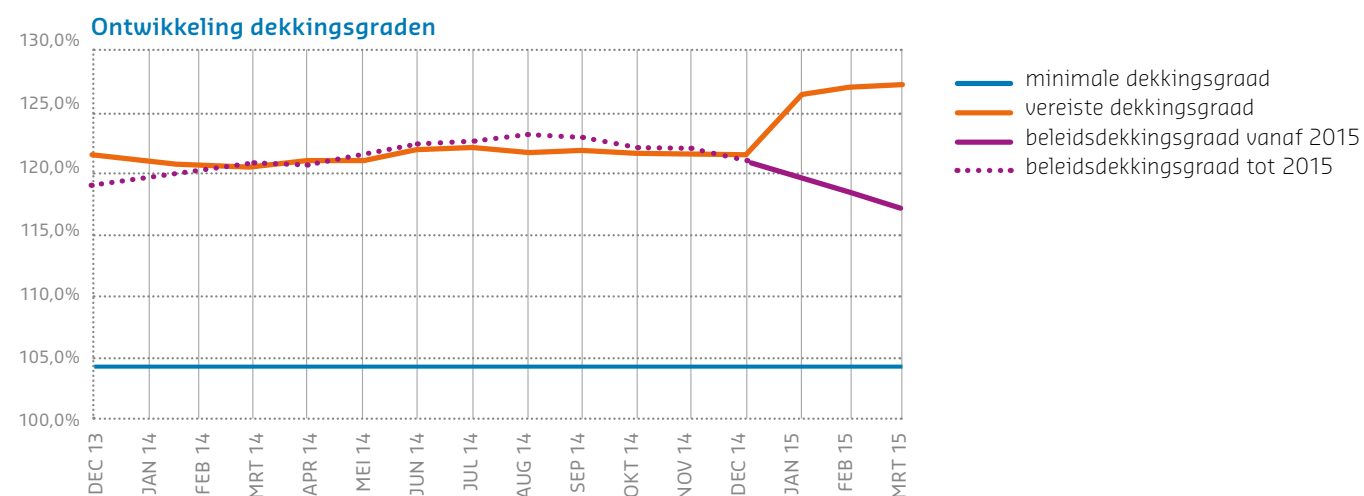
Vereiste dekkingsgraad

De vereiste dekkingsgraad wordt per 2015 berekend op basis van nieuwe parameters en een andere rekenmethodiek.

Dit is een gevolg van de hogere buffereisen die in de nieuwe financiële spelregels zijn gesteld. De vereiste dekkingsgraad van het KLM-Cabinefonds bedraagt per eind maart 126,2%.

Reservetekort

Het fonds heeft op dit moment een reservetekort. De beleidsdekkingsgraad is namelijk lager dan de vereiste dekkingsgraad. In de grafiek kunt u dit zien. Het fonds moet vóór 1 juli 2015 een herstelplan indienen bij De Nederlandsche Bank om aan te geven welke maatregelen het neemt om weer uit herstel te komen.

Meer weten over de financiële positie van het fonds?

Op www.klmcabinefonds.nl vindt u meer informatie over de dekkingsgraden en alle kwartaalberichten. Wilt u op de hoogte blijven van de financiële positie van uw pensioenfonds? Meld u dan aan voor de digitale nieuwsbrief van uw pensioenfonds (NWSflits) via www.klmcabinefonds.nl ●

PENSIOEN IN 2015

Vanaf 1 januari 2015 is de pensioenopbouw in Nederland verder beperkt. Dit is een bezuinigingsmaatregel van de overheid waar alle pensioenfondsen in Nederland mee te maken hebben. Ook uw pensioenfonds heeft de pensioenregeling aangepast. In deze Focus zetten we de belangrijkste wijzigingen voor u op een rijtje.

Verlaging opbouwpercentage

De opbouwpercentages in de pensioenregeling van het KLM-Cabinefonds zijn verlaagd. U bouwt dus minder pensioen op vanaf 1 januari 2015. Het opbouwpercentage in de eindloonregeling is verlaagd van 1,39% naar 1,20%. Voor de middelloonregeling geldt een verlaging van 1,57% naar 1,36%. Wat dit voor u persoonlijk betekent kunt u zien in de pensioenplanner in MijnKLMPensioen.

Verlaging partnerpensioen

Hebt u een partner en bent u verzekerd voor het facultatief partnerpensioen? Met de verlaging van de opbouwpercentages is ook het facultatief partnerpensioen verlaagd. De hoogte van het opbouwpercentage van het facultatief partnerpensioen is verlaagd van 1,33% naar 1,16%. Vanaf mei 2015 kunt in de pensioenplanner ook zien wat er voor uw nabestaanden is verzekerd.

Pensioenplanner

Uw persoonlijke pensioensituatie kunt u bekijken in de pensioenplanner. U kunt hierin ook zien wat bepaalde keuzes voor uw pensioen betekenen. De pensioenplanner kunt u vinden op www.klmcabinefonds.nl in MijnKLMPensioen.

Compensatieregeling

In de brief 'Pensioen in 2015' die u in december hebt ontvangen, bent u geïnformeerd over de deelnemersbijdrage compensatieregeling (DBC-regeling). Het pensioenfonds en de arbeidsvoorwaardelijke partijen zijn met elkaar in gesprek over het moment van de (eventuele) invoering van deze regeling. De DBC-regeling compenseert voor een deel de verlaging van de pensioenopbouw. De compensatie zorgt voor een hoger pensioengevend salaris, waardoor het mogelijk wordt om meer pensioen op te bouwen. Tegelijkertijd wordt er een extra deelnemersbijdrage op uw salaris ingehouden. Zodoende heeft de regeling geen invloed op uw netto salaris.

Netto aanvullende Pensioenregeling (NAP) vrijwillig

Door overheidsmaatregelen is deelname aan de NAP per 1 januari 2015 vrijwillig. Ook kent de regeling vanaf 1 januari 2015 de mogelijkheid de NAP-aanspraken vroegtijdig in één keer af te kopen. U hebt hierover persoonlijk bericht ontvangen. Wilt u meer weten? Lees dan het artikel 'Alles over de NAP' in deze Focus. ●

OVERIGE REGLEMENTS-WIJZIGINGEN

- Per 1 januari 2015 is ook de uiterste leeftijd van het wezenpensioen verlengd van 25 naar 27 jaar voor wezenpensioen dat voor het eerst ingaat op of na 1 januari 2015.
- De berekeningssystematiek voor de franchise in de eindloonregeling is gewijzigd per 1 januari 2015. Dit is een fiscaal wettelijke verplichting. De wijziging betekent een verhoging van de franchise. De franchise is dat deel van het salaris waarover u geen pensioen opbouwt omdat de AOW daarin voorziet.

Kortom: naast de verlaging van het opbouwpercentage is er ook sprake van een extra verhoging van de franchise, waardoor u vanaf 1 januari 2015 minder pensioen over uw salaris kunt opbouwen.

NIEUWE FINANCIËLE SPELREGELS VOOR PENSIOENFONDSEN PER 2015

Om pensioenfondsen meer toekomstbestendig te maken zijn er per 1 januari 2015 nieuwe financiële spelregels van kracht, het zogeheten nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK). De regels moeten leiden tot meer transparantie over hoe pensioenfondsen sturen op vastgesteld beleid. **In dit artikel zetten we op een rij wat de nieuwe regels betekenen.**

Nieuwe dekkingsgraad en hogere buffers

U hebt al kennis kunnen maken met de nieuwe dekkingsgraad: de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad geeft de financiële positie van het pensioenfonds weer. Deze dekkingsgraad speelt een belangrijke rol bij het doorvoeren van beleidsbeslissingen. Daarnaast is de berekening van het vereiste eigen vermogen aangepast. Dit leidt tot een hogere buffer en heeft daarmee invloed op de vereiste dekkingsgraad. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad is er sprake van een reservecort. Bij uw fonds is dit het geval.

Herstelplan

Omdat het pensioenfonds momenteel een reservetecort heeft, moet er een herstelplan worden opgesteld. Het herstelplan moet vóór 1 juli 2015 worden ingediend bij De Nederlandsche Bank. Sinds de invoering van de nieuwe spelregels is er geen onderscheid meer tussen een korte- en een langetermijnherstelplan. Vanaf nu is er sprake van één herstelplan waarin het fonds

moet aangeven binnen welke termijn de financiële positie weer op niveau is. De herstelperiode mag maximaal tien jaar zijn. Een pensioenfonds mag niet langer dan vijf jaar een dekkingsgraad hebben die lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van ongeveer 105%. Gebeurt dit toch, dan moet het fonds direct maatregelen nemen om de dekkingsgraad op 105% te brengen. Dit kan met verschillende beleidsmaatregelen, bijvoorbeeld een éénmalige bijstorting door de werkgever en/of een verlaging van de opgebouwde pensioenaanspraken. Die verlaging is dan onvoorwaardelijk maar mag wel over maximaal 10 jaar worden gespreid.

Aanpassingen in financiële opzet

De nieuwe regels kunnen leiden tot wijzigingen in de financiële opzet van pensioenfondsen. Dit betekent dat er aanpassingen kunnen zijn in:

- Het toeslagenbeleid: de regels voor indexatie worden explicieter voorgeschreven vanuit de Pensioenwet.
- Het premiebeleid: de wet stelt nu nadrukkelijkere eisen aan het vaststellen van de premie.

- Het kortingsbeleid: kortingen mogen over een langere periode worden toegepast.
- Het beleggingsbeleid: hierbij gaat het onder meer om het expliciet vastleggen van de risicohouding op korte en lange termijn.

Risicohouding en haalbaarheidstoets

Pensioenfondsen zijn gewend om (ver) vooruit te denken en om langetermijnplannen op te stellen. Maar het nieuwe FTK zorgt ervoor dat deze beleidskeuzes ook nadrukkelijk worden vastgelegd. Fondsen moeten bijvoorbeeld hun risicohouding bepalen, wat onder andere tot uitdrukking komt in het gevoerde beleggingsbeleid en het vastleggen van ondergrenzen voor de haalbaarheidstoets.

Jaarlijks moeten pensioenfondsen een haalbaarheidstoets doen. Deze toets wordt uitgevoerd om na te gaan of het verwachte pensioenresultaat (nog) in lijn ligt met de vastgestelde grenzen. De risicohouding van een pensioenfonds is van belang om te bepalen hoe groot de bandbreedte is waarbinnen pensioenresultaat zich mag bewegen en komt tot stand na overleg met arbeidsvoorwaardelijke partijen en het verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds.

Wanneer worden deze nieuwe regels doorgevoerd?
Pensioenfondsen hebben tot en met het derde kwartaal van 2015 de tijd om te bepalen wat deze nieuwe regels precies betekenen voor hun fonds. Het bestuur en arbeidsvoorwaardelijke partijen buigen zich de komende tijd over het beleid en nieuwe afspraken voor de pensioenregeling.

Verder naar de toekomst

Op de langere termijn worden er nog meer veranderingen in het Nederlandse pensioenstelsel doorgevoerd. De wereld verandert en er wordt steeds meer gevraagd om keuzevrijheid en flexibiliteit, ook in pensioenen. Tegelijkertijd zijn collectieve voorzieningen zoals pensioenfondsen nog steeds voor veel mensen van grote waarde. Staatssecretaris Klijnsma heeft afgelopen jaar de Nationale Pensioendialoog gehouden, waarbij iedereen kon meepraten over het nieuwe pensioenstelsel. Ook verschillende organisaties zoals de SER en het CPB zijn met adviezen gekomen. Naar verwachting komt de staatssecretaris in de loop van 2015 met een hoofdlijnennotitie voor de Tweede Kamer. ●

In de afgelopen zes jaar heeft het pensioenfonds ruim 140 deelnemers opgeleid tot pensioenambassadeur binnen het Pensioen Informatie Team (PIT). PIT-ers informeren collega's op een laagdrempelige manier over pensioen en maken hen wegwijs in de wereld van hun KLM-pensioen. In de loop der jaren zijn de taken voor de pensioenambassadeurs steeds verder uitgebreid. Waar een PIT-er zich vroeger beperkte tot pensioengesprekken op de route, zijn PIT-ers nu ook online en op social media aanwezig. Ook worden zij betrokken bij de ontwikkeling van communicatiemiddelen van het pensioenfonds. Inmiddels zijn de PIT-ers onmisbaar in de communicatie van het pensioenfonds.

COLLEGA'S MET PIT!

PIT TEAM

Collega's Tessa Groeneveld, Pia Rijpma en Charlotte Vluggen vertellen over hun ervaringen als PIT-er en de vragen die ze krijgen van andere collega's. Vooral nu de NAP volop in de aandacht staat.

Charlotte Vluggen is eenblander en vliegt ruim 12 jaar voor KLM. Charlotte woont in België en zit sinds november 2014 in PIT14. Dit team doet mee aan een pilot voor een online onderzoekspanel en heeft daardoor het meest uitgebreide PIT-takenpakket tot nu toe.

Charlotte: 'Bij pensioen in België, denk ik aan de staat, de Zuidertoren en ambtenaren op een kantoor. Bij ons KLMpensioen denk ik aan een jong, modern en bijna trendy pensioenfonds.'

Charlotte: 'Ik werd PIT-er omdat ik zelf niks van pensioenen afwist en het ook een beetje zat was dat ik steeds iets anders te horen kreeg als ik er iets over vroeg. Onder collega's is er weinig kennis van pensioen. Ik sta ook in contact met andere Belgische KLM-collega's, die net als ik ook nog te maken hebben met een Belgisch pensioen en ook daar is de kennis van pensioen minimaal. Ik besloot daarom om zelf de verdieping op te zoeken, om de correcte informatie over te kunnen brengen.'

Pensioen 'geruchten' de wereld uit helpen

Ik vind het PIT-er zijn erg leuk. Maar PIT-ers zijn ook hard nodig om onjuiste beweringen rondom pensioen recht te trekken. Op de route vang ik regelmatig allerlei 'pensioengeruchten' op; bijvoorbeeld over de NAP. Sommige collega's besluiten op basis van die geruchten en zonder enige verdieping halsoverkop om hun NAP-aanspraken af te

kopen. Als PIT-er spring ik daarop in en probeer ik deze pensioengeruchten de wereld uit te helpen.

Pensioen toegankelijk maken

Veel collega's zijn zó niet met pensioen bezig dat zelfs het pensioenfonds benaderen een enorme stap is. Ik verwijs hen regelmatig door naar het laagdrempelige Cabine Pensioenplein. Ook in de KLM Facebookgroep voor Belgen verwijs ik collega's door naar Cabine Pensioenplein op Facebook. Het grappige is dat die collega's dan verbaasd zijn dat het pensioenfonds zo toegankelijk is. En als ze dan zelf in Cabine Pensioenplein zijn geweest, krijg ik ook enthousiaste reacties terug. Ik hoor collega's ook steeds vaker tegen elkaar zeggen 'stel je vraag maar in Cabine Pensioenplein'.

Niet alleen via Facebook probeer ik pensioen toegankelijker te maken voor collega's. Ik doe ook mee aan de pilot

'Onderdeloep' waarbij we op een online platform helpen de communicatiemiddelen van het fonds begrijpelijker en toegankelijker te maken. Zo geven wij feedback op middelen die nog in ontwikkeling zijn of beoordelen we webteksten voordat ze gepubliceerd worden.

Geen saaie bedoening

Ik vind het mooi om te zien dat pensioen, mede door Facebook, een steeds meer besproken onderwerp is geworden. Pensioen is geen saaie bedoening meer, maar dichterbij gekomen en 'jong' gemaakt. Ons KLM-pensioen en alles eromheen is zo trendy geworden en als PIT-er vind ik het leuk om hier onderdeel van uit te maken. Als ik denk aan pensioen in België, dan denk ik aan de staat, de Zuidertoren en ambtenaren op een kantoor. Maar bij ons KLM-pensioen denk ik aan een jong, modern en bijna trendy pensioenfonds en dat zijn toch twee verschillende associaties bij pensioen.'

Tessa: 'Een jongere van onder de dertig kan aan veel meer 'pensioenknoppen' draaien dan een collega die twee jaar voor de normpensioenleeftijd zit.'

Elk jaar reserveert het pensioenfonds twee plaatsen voor KLC-PIT-ers. Op die manier wordt KLC bij PIT betrokken en is gewaarborgd dat er een jongerenvertegenwoordiging binnen PIT blijft bestaan. Tessa Groeneveld werd in 2014 als KLC-er lid van PIT13. Ze behoort tot de jongere ambassadeurs van het pensioenfonds en als KLC-er had zij veel met jongere collega's te maken. Inmiddels is Tessa doorgestroomd naar KLM. Ook daar probeert zij vooral jongere collega's te wijzen op het maken van bewuste pensioenkeuzes.

Tessa: 'Pensioen is een onderwerp waar bij KLC nooit iemand het over had. Dat is op zich niet gek omdat er bij KLC veel jongeren werken voor wie pensioen saai, complex en ver weg is. Zelf was ik wel geïnteresseerd en nadat ik een collega PIT-er op de route tegenkwam, dacht ik: dat wil ik ook! Ik wilde me namelijk al een tijd verdiepen in pensioen en nu kreeg ik er ook nog een hele doelgroep pensioenleken bij, waar ik me met mijn opgedane kennis op kon richten. Een leuke uitdaging dus.

Pensioen maakt gesprekken aan boord persoonlijker

Ik krijg wisselende reacties als ik vertel dat ik PIT-er ben. Soms zijn collega's verbaasd dat ik op mijn leeftijd over pensioen begin te praten. En soms heb je door het onderwerp pensioen juist heel andere gesprekken dan die je normaal aan boord zou hebben. Omdat keuzes in het privéleven veel impact hebben op pensioen, delen collega's die ik spreek soms veel privé-informatie met mij. Dat maakt PIT gesprekken soms ook heel persoonlijk.

Juist voor jongeren is pensioen interessant

Ik hoor vaak dat jongeren niet geïnteresseerd zijn in pensioen omdat het een ver-van-mijn-bed-show is en dat je er weinig aan kunt doen. Je kunt het ook omdraaien naar een kans: pensioen is juist interessant voor degenen voor wie het een ver-van-mijn-bed show is. Een jongere van onder de dertig kan aan veel meer 'pensioenknoppen' draaien dan bijvoorbeeld iemand die twee jaar voor de normpensioenleeftijd zit. Als PIT-er probeer ik jongere collega's daar bewust van te maken.

Ik kan niet adviseren, maar een tip geven kan ik wel

Nieuwe wetgeving en de wijzigingen in de NAP maken dat collega's steeds meer de urgentie voelen om zich in pensioen te verdiepen. Daar kun je als PIT-er goed op meeliften. Tegelijkertijd wordt mij als PIT-er ook steeds vaker om concreet advies gevraagd. Bijvoorbeeld over het wel of niet afkopen van de NAP. Dan geef ik aan dat ik er niet ben voor persoonlijk advies en dat ze het besluit zelf moeten nemen, omdat de keuze om wel of niet af te kopen

afhangt van je persoonlijke situatie. Wat ik wel doe is uitleg en tips geven over factoren waar collega's rekening mee moeten houden in hun besluit over de NAP. Zeker als het gaat om bepaalde pensioenrisico's die specifiek zijn voor jongere collega's. Voor jongeren is pensioen juist omdat het zo ver weg is, eigenlijk nog heel onzeker. Ik vind daarom dat jongere collega's hun NAP niet moeten afkopen, maar de mogelijkheid moeten benutten om via het pensioenfonds extra pensioen bij te sparen. Tegen hen zeg ik dan niet 'hey jij moet je NAP echt niet afkopen'. In plaats daarvan leg ik uit dat het verschil tussen wanneer wij met pensioen mogen (AOW gaan ontvangen) en wanneer wij bij KLM 'klaar zijn in de lucht' best groot is. En dan heb je de NAP misschien wel nodig als overbruggingspensioen. Als collega's zulke tips meenemen in hun overwegingen, heb ik mijn taak als PIT-er naar tevredenheid volbracht.'

Pia Rijpma is deelnemer van PIT9 en rondde in 2014 haar eerste PIT-termijn af. Ze tekende bij voor nog een periode van achttien maanden en is nu al drie jaar actief als PIT-er.

Pia: 'Het pensioenfonds plaatst regelmatig updates op Facebook, waardoor er opeens heel veel 'wake up calls' voor deelnemers in de privéomgeving voorbijkomen.'

Pia: 'Toen de normpensioenleeftijd van 60 jaar dichtbij begon te komen, ben ik me in pensioen gaan verdiepen. Ik bezocht de pensioenplanner en ging met collega's in gesprek over de mogelijkheden rondom pensionering. Ik was verbaasd over de onverschillige reacties die ik kreeg als ik over pensioen begon. Maar er waren ook collega's die heel geïnteresseerd waren en vroegen of ik hen op weg kon helpen met de pensioenplanner. Dat was het moment waarop ik dacht: ik heb een missie. Ik wordt PIT-er!

Voor alle leeftijden

PIT is zich de afgelopen jaren blijven ontwikkelen. Zo was er in eerste instantie een leeftijdsgrens, die grens is later losgelaten. Gelukkig maar, want juist oudere collega's hebben grote interesse voor pensioen. Ik geef vaak bij de briefing aan dat ik PIT-er ben en beschikbaar ben voor hulp en

uitleg over pensioen. Ik merk dan dat oudere collega's mij vaker aanspreken dan jongere collega's. Voor hen komt pensioen al aardig in zicht en daarom willen ze weten welke opties ze hebben. Zij voelen zich enorm geholpen door mij, terwijl voor veel jongere collega's pensioen nog heel ver weg is. Die zie ik soms met een boog om 'die pensioenmevrouw' heen lopen als ik in een briefing vertel dat ik PIT-er ben.

Social media is een turning point voor PIT

Met de komst van social media zijn pensioen en PIT een stuk flitsender geworden. Pensioen heeft een moderne uitstraling gekregen, wat het ook voor jongeren toegankelijker maakt. Met Facebook hebben we er een nieuw podium bij gekregen. Facebook heeft pensioen ook 'sneller' gemaakt omdat het onderwerp veel vaker voorbij komt. Het pensioenfonds plaatst regelmatig

updates op Facebook, waardoor er opeens heel veel 'wake up calls' voor deelnemers in de privéomgeving voorbijkomen. Dat brengt pensioen toch wel een stuk dichterbij. Zelf hecht ik nog steeds veel waarde aan persoonlijk contact, gelukkig heb ik dat nog steeds met collega's.'

ALL ABOUT PIT

Korte nieuwtjes, wist u datjes en mijlpalen voor PIT.

Onderwerpen waar PIT-ers momenteel vragen over krijgen zijn:

- NAP • De pensioenplanner • Meer of minder werken
- Pensioen opbouwen • Trouwen en scheiden.

wist u dat...

... alle actieve PIT-ers met naam en foto op de website van het pensioenfonds staan?

Check direct of er een bevriende collega tussen zit: www.klmcabinefonds.nl/pensioen-informatie-team

... u PIT-ers ook via Facebook kunt benaderen, door hen aan te spreken in Cabine Pensioenplein?

... PIT-ers persoonlijke PIT-visitekaartjes op zak hebben? Wilt u na een vlucht in contact blijven met een PIT-er? Vraag dan om een visitekaartje.

... er van de twee teams die per jaar worden opgeleid, er in één team twee plaatsen gereserveerd worden voor KLC-ers. In oktober 2015 kunnen weer twee KLC-ers geplaatst worden.

... twee van de allereerste PIT-ers nu in het bestuur van het pensioenfonds zitten? Vindt u pensioen leuk en bent u op zoek naar een leuke nevenactiviteit? Dan kan PIT een ingang zijn voor een rol binnen het pensioenfonds.

... u zich via de website kunt opgeven voor PIT? Geef u op via het PIT-aanmeldingsformulier: www.klmcabinefonds.nl/aanmelden-voor-pit.

PIT FACTS

- In 2014... waren er 63 PIT-ers actief op de route, waarvan vijf KLC-PIT-ers
- In 2014... hebben PIT-ers samen 2.751 pensioengesprekken gevoerd met collega's

Reageren? mail naar focus@klmcabinefonds.nl

SAMEN OPBOUWEN TOT DE WEGEN ZICH SCHEIDEN

Als u gaat trouwen of samenwonen gaat u er meestal vanuit dat u nog lang samen bent. Samen pensioen opbouwen is dan vanzelfsprekend en zelfs een mooi symbool voor 'samen een toekomst opbouwen'. Maar soms neemt het leven een andere wending dan u gepland of gehoopt had en is een scheiding onvermijdelijk. In de moeilijke periode die daarop volgt, bent u ook nog belast met alles wat u moet regelen rondom uw scheiding. Veel deelnemers komen er pas dan achter dat hun ex-partner rechten heeft op (een deel van) hun pensioen. Dat is soms schrikken, maar dergelijke verrassingen zijn gelukkig ook te voorkomen als u zich tijdig verdiept in de gevolgen van scheiden op uw pensioen. In dit artikel helpen wij u vast op weg. Zo weet u wat u te doen staat als u ooit met een scheiding te maken krijgt.

1 Hoe eerder geregeld, hoe beter

Vanaf het moment dat u een huwelijk of een geregistreerd partnerschap aangaat, bouwt u als het ware ook samen ouderdomspensioen op. Bij scheiding heeft uw ex-partner namelijk wettelijk recht op de helft van het ouderdomspensioen dat u tijdens de huwelijkse periode of de periode van geregistreerd partnerschap hebt opgebouwd. Omgekeerd hebt u ook recht op de helft van het ouderdomspensioen dat uw partner heeft opgebouwd gedurende jullie huwelijkse periode of de periode dat jullie een geregistreerd partnerschap hadden. Dit heet verevening en verevening kan behoorlijke impact hebben op uw persoonlijke pensioensituatie. Verevening geldt alleen bij een huwelijk of een geregistreerd partnerschap en niet bij een door KLM erkend samenlevingsverband.

Het is misschien niet erg romantisch om in de huwelijksvoorbereidingen te beginnen over een potentiële scheiding, maar het is wel verstandig om met uw partner afspraken te maken over hoe om te gaan met de verdeling van het ouderdomspensioen in de toekomst. Deze afspraken kunt u dan bijvoorbeeld vastleggen in de huwelijkse voorwaarden.

2 Verevening ouderdomspensioen: binnen twee jaar verdelen

Als u niet van tevoren afspraken maakt over de verdeling van het ouderdomspensioen bij scheiding of de beëindiging van

een geregistreerd partnerschap, dan heeft uw ex-partner dus recht op de helft van het ouderdomspensioen dat jullie 'samen' hebben opgebouwd. Vanaf het moment dat jullie niet meer samen zijn, hebt u twee jaar de tijd om een verzoek tot verevening bij het pensioenfonds in te dienen. Als u dit binnen twee jaar doet, zorgt het pensioenfonds ervoor dat bij uw pensionering, uw ex-partner zijn/haar deel van het opgebouwde ouderdomspensioen krijgt uitbetaald. Dan hoeft u niet jarenlang na de breuk, op het moment dat u met pensioen gaat, nog geconfronteerd te worden met uw ex-partner over de verdeling (en het zelf moeten overmaken van een deel) van het ouderdomspensioen.

3 Als u komt te overlijden

Uw ex-partner heeft bij scheiding ook recht op een bijzonder partnerpensioen wanneer u komt te overlijden. Dit geldt voor een huwelijk, geregistreerd partnerschap én een door KLM-erkend samenlevingsovereenkomst. Het bijzonder partnerpensioen is het partnerpensioen voor uw ex-partner en wordt bij de scheiding eerst afgesplitst van uw ouderdomspensioen.

PENSIOEN BIJ SCHEIDING

IN DIENST • UIT DIENST • PENSIOEN ONTVANGEN • **PENSIOEN BIJ SCHEIDING** • BIJNA MET PENSIOEN • DEELTIJD WERKEN • NON-ACTIVITEIT • ARBEIDSONGESCHIKTHEID EN PENSIOEN • OVERLIJDEN EN PENSIOEN VOOR UW NABESTAANDEN • PENSIOEN BIJ TROUWEN OF SAMENWONEN

Het bijzonder partnerpensioen is 70% van het ouderdomspensioen dat u hebt opgebouwd; vanaf het moment dat u deelnemer werd in het fonds tot aan het moment dat u en uw partner officieel uit elkaar gingen.

Ouderdomspensioen wordt lager

Doordat bij scheiding eerst het bijzonder partnerpensioen van het opgebouwde ouderdomspensioen wordt afgesplitst, wordt uw ouderdomspensioen lager.

Het partnerpensioen wordt in de regeling voor KLM-Cabinepersoneel niet 'opgebouwd' (zoals het ouderdomspensioen) maar is op risicobasis verzekerd zoals bijvoorbeeld het geval is bij een brandverzekering. Bij scheiding worden eventuele partnerpensioenverzekeringen beëindigd, waardoor er voor uw ex-partner nergens een potje partnerpensioen is gereserveerd. Om die reden wordt het bijzonder partnerpensioen (partnerpensioen voor uw ex-partner) van het ouderdomspensioen afgesplitst.

Dit gebeurt ook wanneer u gaat scheiden terwijl u al gepensioneerd bent. Op de pensioendatum is er (al dan niet) partnerpensioen afgesplitst van het ouderdomspensioen. Komt u daarna te overlijden, dan heeft uw ex-partner recht op een bijzonder partnerpensioen. De hoogte van het bijzonder partnerpensioen is dan afhankelijk van de verhouding tussen het ouderdomspensioen en partnerpensioen op die u op de pensioendatum hebt gekozen.

4 Wanneer dient u de beëindiging van uw relatie te melden?

Bent u getrouwd of hebt u een geregistreerd partnerschap? Dan hoeft u een scheiding of de beëindiging van een geregistreerd partnerschap niet te melden bij uw pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft namelijk een koppeling met de Basisregistratie Personen (BRP) en ontvangt automatisch bericht van (de beëindiging van) een huwelijk of geregistreerd partnerschap. Hebt u een KLM-samenlevingscontract? Dan dient u de beëindiging van uw relatie wel te melden aan KLM. Uw pensioenfonds ontvangt dan van KLM het bericht van de beëindiging van uw relatie. Lopende partnerpensioenverzekeringen worden dan door het pensioenfonds stopgezet.

5 Een eigen pensioen voor uw ex-partner

Samengevat kan uw ex-partner aanspraak maken op een deel van uw opgebouwde ouderdomspensioen en een deel van uw ouderdomspensioen door afsplitsing van het bijzonder partnerpensioen. Het ouderdomspensioen ontvangt uw ex-partner vanaf het moment dat u met pensioen gaat tot het moment dat u komt te overlijden. Bij uw overlijden -zowel voor als na pensionering- gaat het bijzonder partnerpensioen in. U kunt ook onderling afspreken om beide 'potjes' voor uw ex-partner om te zetten naar één zelfstandig ouderdomspensioen voor uw ex-partner. Dit heet conversie. Bij conversie ontvangt uw ex-partner een eigen pensioen op het moment dat hij/zij zelf met pensioen gaat. ●

In 2014 maakten 190 (ex)-collega's een scheiding door. Een scheiding heeft behoorlijke impact op uw pensioen. Collega Sanne deelt haar ervaring met ons.

"Rond mijn dertigste ben ik getrouwd. Op het moment dat mijn partner werd uitgezonden naar het buitenland om die grote carrièrestap te maken, ben ik met hem meegereisd. Volledig naïef ging ik ervan uit dat het pensioenfonds mijn pensioen wel zou regelen en dat ik er zelf helemaal niets voor hoefde te doen. Na een pijnlijke scheiding kwam ik weer terug naar Nederland. Daar kwam ik erachter dat mijn huwelijk en de daaropvolgende scheiding een behoorlijke impact hadden op mijn pensioen."

Ga voor het volledige verhaal van Sanne naar www.klmcabinefonds.nl/pensioenperikelen

MEER INFORMATIE over scheiden en pensioen www.klmcabinefonds.nl/scheiden

ANTWOORDEN VAN DE PENSIOENSPECIALISTEN

IN DE RUBRIEK 'DURF TE VRAGEN' GEVEN DE MEDEWERKERS VAN PENSIOENSERVICE ANTWOORD OP VRAGEN OVER ALLES WAT TE MAKEN HEEFT MET PENSIOEN.

DURF TE VRAGEN

Hebt u een vraag die u graag terugziet in Focus? Stuur dan een e-mail naar focus@klmcabinefonds.nl

Mark Poorthuis
Allround medewerker
afdeling Pensioenservice

Kan ik via het pensioenfonds extra pensioen bijsparen?

Het is niet mogelijk om voor extra pensioen bij te sparen in de basispensioenregeling van het KLM-Cabinefonds. Wel biedt het pensioenfonds u de mogelijkheid om via de Netto Aanvullend Pensioenregeling (NAP) extra pensioen op te bouwen. Een extra aanvulling op het ouderdomspensioen kunt u bijvoorbeeld gebruiken om eerder met pensioen te gaan of om de periode tussen pensionering bij KLM en de AOW-

leeftijd te overbruggen. U kunt ook zelf sparen voor een aanvulling op uw pensioen via bijvoorbeeld verzekerde producten zoals lijfrentepolissen of koopsompolissen, maar ook via bank-spaarproducten of een gewone spaarrekening. ●

Onze opbouwpercentages voor het ouderdomspensioen zijn door wettelijke wijzigingen verlaagd naar 1,20% (eindloon) en 1,36% (middellood). Maar het landelijke opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen ligt hoger dan dat van ons, en wel op 1,875%. **Waar komt dit verschil vandaan?**

Opbouwpercentages in pensioenregelingen zijn gekoppeld aan de normpensioenleeftijd in die regeling. In zowel de eindlooonregeling als de middelloodregeling is de normpensioenleeftijd nog steeds 60 jaar. De landelijke normpensioenleeftijd ligt veel hoger namelijk op 67 jaar. Het opbouwpercentage van 1,875% hoort bij een normpensioenleeftijd van 67 jaar.

Voor de regelingen van het KLM-Cabinefonds is het wettelijke maximale opbouwpercentage terugerekend naar een pensioenleeftijd van 60 jaar. Een pensioen dat ingaat op 60 jaar wordt ook zeven jaar langer uitbetaald. Dit pensioen is

daardoor een duurder pensioen. Het pensioenbedrag is dan wel lager, maar wordt wel veel langer uitgekeerd. Rekenkundig zijn de verschillende regelingen dan ook gelijk. Zou u besluiten om op uw 60e het pensioen uit te stellen tot 67 en door te werken dan komt u op een vergelijkbaar pensioen uit. ●

Zijn de eindejaarsuitkering en vakantiegeld meegerekend in de bedragen die op de pensioenplanner staan?

De pensioenregeling van het KLM-Cabinefonds kent geen aparte vakantiegelduitkering in de maand mei. In plaats daarvan is het vakantiegeld opgenomen in de 12 maandelijkse pensioenuitkeringen. In de pensioenbedragen in de planner is vakantiegeld dus wel meegerekend. Alleen als u onder een van de oude pensioenreglementen met pensioen bent

gegaan (reglement 1998 of reglement 1977), heeft u recht op 7% vakantiegeld in de maand mei.

De eindejaarsuitkering is niet meegenomen in de pensioenbedragen in de pensioenplanner. De eindejaarsuitkering vervalt namelijk bij de beëindiging van het dienstverband. ●

Wesley Harmsen
Allround medewerker
afdeling Pensioenservice

KOMT U OOK?

16/17/18 SEPTEMBER

CABINE PENSIOENPLEIN 2015

MAAK KENNIS MET DE ONLINE COMMUNITY
ONTMOET BESTUURSLEDEN VAN HET PENSIOENFONDS
WOON EEN WORKSHOP BIJ **STEL UW VRAAG**
AAN ONZE PENSIOENSPECIALISTEN EN ONTMOET
COLLEGA'S BIJ EEN LEKKER HAPJE EN DRANKJE.

www.facebook.com/klmcabinefonds

Zet een van deze data alvast in uw agenda!
U ontvangt in de zomer nog een persoonlijke uitnodiging.
Houd de Facebook fanpagina in de gaten voor updates
over dit event.

COLOFON

Focus verschijnt minimaal twee keer per jaar en wordt verstuurd aan deelnemers en gepensioneerden van het Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel.

Redactie Blue Sky Group B.V., Amstelveen

Redactieadres Redactie Focus, Postbus 123, 1180 AC Amstelveen **E** focus@klmcabinefonds.nl

Tekst Blue Sky Group B.V., Amstelveen

Art direction, ontwerp en opmaak Frissewind, in communicatie en design, Amsterdam

Fotografie Don Wijns, Amsterdam e.a.

Illustratie Frissewind in communicatie en design, Amsterdam

Druk Drukkerij Aeroprint, Ouderkerk aan de Amstel

CONTACT

E pensioenservice@klmcabinefonds.nl

T (020) 426 62 30

f facebook.com/klmcabinefonds

t twitter.com/klmcabinefonds

WWW.KLMCABINEFONDS.NL

Blue Sky Group